

opinie&analyse

UITSPRAAK ROND ONVERDOOFD SLACHTEN TEST SCHEIDING KERK EN STAAT

Dat de Brusselse rechter het veto voor onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren handhaaft met het advies van enkele moslimtheologen in de hand, vinden **JOGCHUM VRIELINK** en **ADRIAAN OVERBEEKE** hoogst problematisch. Hij moet zich niet uitspreken over een godsdienstige praktijk, maar nagaan of iemands grondrechten geschonden worden.

Een rechter is geen theoloog

**JOGCHUM VRIELINK EN
ADRIAAN OVERBEEKE**

Wie? Onderzoeker faculteit rechten KU Leuven en onderzoeker faculteit rechten UAntwerpen en VU Amsterdam.

Wat? Door zich inhoudelijk in te laten met de 'juiste' interpretatie van de religieuze plichten van moslims, gaat de rechter zijn boekje te buiten.

'Het offerfeest heeft een prachtige en diepe symbolische betekenis.' Een citaat uit een islamitische brochure? Nee. De zin komt uit de uitspraak na de klacht tegen de beslissing van Vlaams minister van Dierenwelzijn Weyts (N-VA) om onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren tijdens het Offerfeest niet meer toe te laten. Zo'n vijftig moslimorganisaties vonden die beslissing in strijd met de godsdienstvrijheid en zij stelden een kort geding in. De Brusselse rechter wees hun eisen af.

Hoewel de aangehaalde zin positief is over de islam en het Offerfeest, legt hij een probleem met de uitspraak bloot: de rechter laat zich verleiden tot inhoudelijke religieuze evaluaties.

Dat is een probleem, omdat rechters zich neutraal en terughoudend moeten opstellen bij religieuze vraagstukken. Dat vloeit voort uit de godsdienstvrijheid zelf en vooral ook uit de scheiding tussen kerk en staat. Simpel gezegd: de rechter mag geen amateur-theoloog spelen.

Nu doet de rechter dat voor de argeloze lezer ook niet. Hij lijkt namelijk niet uit te gaan van een eigen interpretatie van de islam en zijn religieuze voorschriften. In plaats daarvan steunt hij op de zogenoemde Raad van Theologen. Nadat Weyts zijn

veto tegen onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren had bekendgemaakt, gaf die raad aan dat moslims dit jaar niet per se een schaap moeten slachten voor het Offerfeest eind deze week. Hij stelde andere opties voor: een dier laten slachten in het buitenland of gaan bidden in de moskee. De rechter vond dat een prima idee: hij gebruikte die alternatieven om de eisen van de moslimorganisaties af te wijzen. Handig voor een rechter, zo'n paraplu van theologen die je kan opentrekken als het guur wordt. Maar zo simpel is het niet.

De organisaties betwistten immers dat de opties van de raad voor één alternatieven waren. Dat de rechtbank voorrang geeft aan de visie van de raad, is problematisch. In principe moet de rechter alleen nagaan of mensen die zich op de godsdienstvrijheid beroepen inderdaad handelen op basis van wat zijzelf als hun religieuze plicht zien. Dat staat in deze zaak buiten kijf. Daar komt nog bij dat de islam, anders dan de katholieke kerk, geen centraal gezagsorgaan kent dat religieuze interpretaties kan opleggen aan elke moslim. Ook de Raad van Theologen kan dat niet. Die raad werd aangewezen door de Moslimexecutieve. De Executieve is dan weer een overheidsproduct, opgericht voor het subsidiëren van moskeeën. Het gaat dus niet om een soort paus en kardinalen. Moslims zijn totaal niet gebonden door de interpretaties van de raad. De mening van de raad kan die van de procederende moslims dan ook niet buitenspel zetten.

Omgekeerde toetsing

Nog problematischer is de manier waarop de rechtbank de beslissing van de Raad van Theologen gebruikt. Een rechter die moet beoordelen of een maatregel in strijd is met een grondrecht, moet nagaan of die maatregel wel noodzakelijk is om een wettig doel te bereiken. Bij het vaststellen van die 'noodzakelijkheid' is het de vraag of de overheid geen andere maatregelen kon ne-

'Rechters moeten zich neutraal opstellen bij religieuze vraagstukken.' © Marcel van den Bergh

De Raad van Theologen heeft geen centraal gezag. Die raad werd aangewezen door de Moslimexecutieve, een product van de overheid

men, die minder belastend zijn voor de godsdienstvrijheid.

De rechter doet het omgekeerde. Hij kijkt niet of de overheid alternatieve maatregelen had kunnen nemen (bijvoorbeeld door in voldoende capaciteit van gewone slachthuizen te voorzien), maar hij geeft aan dat de moslims andere mogelijkheden hadden om te voldoen aan hun religieuze plicht. De

rechtbank verwijst daarbij naar de voorstellen van de Raad van Theologen.

De rechter gaat helemaal zijn boekje te buiten waar hij de raad nog wat aanvult. Zo stelt hij dat de eisers 'ook een gift kunnen doen, zoals vaker en vaker gebeurt in Vlaanderen en elders', daarbij wijzend op 'hartverwarmende hulpinitiatieven' tijdens het Offerfeest in 2006 voor de aardbeving in Pakistan.

Met dit alles is niet gezegd wat de uitkomst van de zaak had moeten zijn. Het is aan de volgende rechter om dat te beoordelen. Het verhaal eindigt hier immers niet. De eisers gaven in de media aan dat ze doorzetten, desnoods tot aan het Mensenrechtenhof in Straatsburg. In die volgende etappes zal een ander soort argumentatie gehanteerd moeten worden. Een juridische, geen theologische.

KORT&BONDIG

Zo groot is het verschil tussen jongens en meisjes ook niet

In het artikel 'Meisjes vs. jongens, ze mógen verschillen' (*DS 19 september*) worden heel wat verschillen tussen jongens en meisjes opgelijst. Maar die verdienen enige nuance.

Het spreekt voor zich dat er al vanaf de geboorte onderscheid tussen de seksen is, maar het verschil tussen de gemiddeldes is op vele vlakken minimaal – zelfs als rekening gehouden wordt met het effect van de omgeving. Taalontwikkeling trager bij peuterjongens? Slechts vier weken. Jongetjes die minder uitgerijpt ter wereld komen? Een verschil van twee weken. Negen tot twintig keer meer testosteron bij jongens? Tijdens de zwangerschap (en even na de geboorte) is dat hormoon ac-

tief, maar daarna daalt het samen met oestrogeen in beide geslachten tot minime niveaus, om pas jaren later opnieuw te stijgen om de geslachtelijke rijping in te zetten.

De stelling dat jongetjes hun mama nodig hebben om gevoelens te benoemen? Het is onder meer door dat soort beweringen van experts dat volwassenen minder met jongetjes gaan praten. Ze krijgen het idee dat jongens minder interesse en talent hebben voor talige uitwisseling, terwijl het uitsluitend via dat praten is dat alle kinderen zich een taal eigen maken, zowel voor gevoelens als voor alle andere dingen. Onderzoek toont aan dat volwassenen zich significant anders gedragen naarge-

lang van het geslacht van hun baby: jongetjes krijgen te horen dat ze stoer en flink zijn, meisjes zijn mooi en lief. Er heerst dan ook een kwalijke tendens om meisjes als de perfecte kinderen te zien: motorisch rustiger, sociaal getalenteerder, minder agressief. Zo stellen ook de in het oog springende cijfers in de rand van het artikel jongens uitsluitend in een negatief daglicht. Maar er zijn evengoed (en evenveel) cijfers die voor meisjes zorgwekkend zijn: op het vlak van perfectionisme en controledwang, psychosomatiek, automutilatie, onderling sociaal geweld. Maar die blijven vaker onder de oppervlakte, want het zijn eerder 'interne' problemen waar vooral het meisje zelf

last van heeft, en waarvoor de omgeving vaak pas (te) laat hulp inroept. De klassieke verklaring luidt dat die problemen minder belastend zijn voor de omgeving. Maar zou het niet kunnen dat ze ook worden aanzien als 'eigen aan meisjes'?

Als we kinderen in dezelfde gendervakjes blijven stoppen, zullen ze niet in staat zijn om een sociaal aanvaarde identiteit op te bouwen die strookt met wat ze kunnen, wat ze willen en met wie ze écht zijn.

Delphine Jacobs
Kinderpsychiater